

a helyzetünkben rejlő sok nehézség és sok ellentét mellett, nagyon óvatosan kell a választójog kiterjesztésében eljárunk; hogy nálunk inkább életkérdés mint bárhol másutt a világon, hogy ne hagyjuk leszállítani a magyar képviselőház színvonalát.

Észrevételek a fogadalmi templom ügyéhez.

Irta: Pillich Kálmán.

I.

Február 25-ére kitűzött közgyűlésünket helyettes-polgármesterünk március 4-ére halasztotta el, épen akkor, midőn *fogadalmi templomunk* építésére vonatkozó két fontos intézkedést kellett volna tárgyalni és abban érdemileg dönteni.

Az egyik eldöntendő ügy lett volna a *Foerk-féle módosított tervek*re vonatkozó előterjesztés, a másik pedig a *fogadalmi templomhoz szállítandó terméskövek*re vonatkozó előterjesztés. Ez a két ügy véleményem szerint szoros kapcsolatban van egymással, mindkettő nagyon fontos ahhoz, hogy miként épített föl hatóságunk a századokra kiható, jellegzetes, nagy művet. Megérdemli, hogy a március 4-iki közgyűlés előtt véleményeket nyilvánítsunk és így igyekezzünk előlegesen tisztázni az ügyet.

Harmincöt évig tervezgettük, hol építsük föl a monumentális nagy művet. E nagy magyar katolikus város minden lakosa — beleszámitva minden hitfelekezetűeket is — átértette, hogy a fogadalom tárgyának megalkotásával kell befejezni és koronáztatni az ujjáalkotás nagy művére.

Midőn törvényhatóságunk a régi szent Demeter templom és az azt környező városi épületek helyeit s az egész telektömböt e célra kijelölte és ezen nagy terület kibővítéséhez meghozta a környezetbe eső ma-

gántelkek és házak kisajátításával az áldozatot, bizonyítékát adta, hogy a fogadalmi templomot a mai emelkedett építészeti követelményeknek megfelelően, *századokra kiható emlékműként* kívánja megalkotni, úgy, hogy ennek környezetében elterülő és a királyi biztosság által itthagyt s az újra épült város keretébe nem illő régi Szeged ezen részére is kiterjeszti az újvárosi szabályozás nagy művét.

Harmincöt évi tárgyalás és előkészítési idő alatt egész városi közönségünket lelkesítette izraelita polgártársaink által nagy áldozattal megalkotott új imaházuk fölépítése.

Pályázatot nyitottunk templomtervek készítésére. Nagyszámmal érkeztek be tervek, kiosztottuk a jutalmakat, a pályatervek egyikét sem találtuk kivitelre elfogadhatónak, mert városunk fogadalmához nem tartottuk azok egyikét sem méltónak és gazdaságosnak. Ekkor fordultunk az ország legtekintélyesebb és leghirnevesebb műépítéséhez, *Schulek Frigyeshez* s megbízás útján kértük föl a tervek elkészítésére.

Két éven keresztül tárgyaltunk vele, végre elfogadtuk s megnyugodtunk azon monumentális műtervben, melynek kicsinybeni mása kulturpalotánkban van föllálítva.

Már a kisebb és nagyobb méretekben való tervezése, majd a Schulek szerint való három és fél millió korona költségnek redukálási kívánságunk a magas életkorú mestert kifárasztották, úgy, hogy életkora utolsó évtizedét nem kívánta kellemetlenségek között átélni.

Hatóságunk ekkor szerződött *Foerk Ernő* felsőipariskolai tanár ural, aki szerződésileg kötelezte magát, hogy két millió 500,000 korona költség keretében Schulek Frigyes terve szerinti fogadalmi templomunkat felépíti a román stíl szigorú betartásával.

A hosszadalmas előkészületet felváltotta a gyors kivitel; kaptunk Foerk Ernő tanár uraltól átdolgozott s állítólag javított kiviteli terveket. A nagy templom-bizottság a hivatalos személyek szerint elfogadta ezeket,

több bizottsági tag szerint pedig még egy kiküldött kisebb bizottságnak kellett volna azt tárgyalni, — ami elmaradt. Az állítólag javított kiviteli tervek sem a város tanácsa, sem a köztörvényhatósági bizottság *el nem fogadta még mai napig sem*, de azért a templomépítést ellenőrző szűkebb bizottság már a fogadalmi templom egész alapzatát ki is építette.

A Schulek-féle és Foerk által megválasztott tervet az építészeti iparlap közleményéből ismertem meg s mivel az én érdekeimet ki nem elégítette, azért a január közgyűlés elé indítványt nyújtottam be, hogy a város tanácsa mutassa be a Foerk-féle módosított tervek s hozzon benne érdemhatározatot.

Ezen indítványom után tárgyalta a nagybizottságával a város tanácsa a Foerk-féle tervek, ellene és mellette szakértő nyilatkozatok tételtek, majd helyettes-polgármesterünk személyesen meglátogatta Schulek tanár urat. Erről homályos közlemények láttak napvilágot hírlapjainkban; végül Foerk Ernő tanár ur február 24-én a közgyűlési teremben nyilvános előadást tartott, hogy módosított tervét Schulek Frigyesnek bemutatta, aki Foerk szerint a kivitelhez hozzájárulását adta. Foerk tanár ur azt is kijelentette, hogy az eredeti Schulek-féle román tervén változás nem történt, sőt módosított tervezete előnyére és diszére vált a kiépítendő fogadalmi templomunknak.

A gőzerővel megkezdett templomépítés maga után vonta a templom felső parkányáig szükséges termésköveknek vállalat uton leendő beszerzését is. A feltételekben kimondatott, hogy csakis magyar hazai kőpróbált fagymentességű és igazolt hordképességű kőanyag használható s hogy a kőhibákat gipszszel, gittel, macsekával, vagy bármilyen műköszertű anyaggal eltüntetni szigorúan tilos. A feltételekben a vállalkozók nem voltak arra kötelezve, hogy mintaköveket mutassanak be, mert a József-műgyétern minden hazai építési körök szakvéleménye már kimondotta.

a közeledben és mégis izenként tudnám megölni azt az embert, akiről megtudnám, hogy az övé voltál és a két kezemmel ölnék meg téged is, ha megcsalnál. Most pedig kergetsz el.

— Nem kergetlek el, csak azt mondom, jobb, ha kitérünk egymás útjából. Ha két ember közt társadalmilag még nem engedett viszony van, amiért ugys keserves árt kell fizetni, vagy a társadalomnak, vagy magunknak, legyen legalább boldog az a két ember. Hisz nem adhatunk egyebet egymásnak, csak egy kis boldogságot. És mi nem fogjuk tudni boldogítani egymást. Te nem tudsz hinni nekem. Itt megszűnt minden.

— Így, így kell beszélned hozzám. Így. Csendesesen, nyugodtan, meggyőzően. Föléledtem, amíg beszéltél. Tiszta vagy a szememben, te vagy a tisztaság, a jóság, a szépség. Nem, nem üzhetsz el. Itt akarok meghalni a lábaidnál. Ne esküdj: Ha még egyszer azt fogom mondani: „esküdj, fogadkozz”, akkor kergetsz el, akkor többet ne láss meg, ha a lábaid előtt haldokolnám is... Jó leszek, semmit sem kívánok, mint egy gyermek, olyan leszek. Csak a levegőt szívom be, amit a ruháid érint, ez már maga a tökéletes boldogság.

... És fogták egymás kezét órákon keresztül.

— Ugy-e tudod, hogy ez az örülettel határos már? Baba, ugy-e tudod, hogy már belefáradtam ebbe a hiábavaló harcba. Már

tíz hónapja tart. Tudod te azt, hogy tíz hónapja várok arra, hogy egyszer elhiszed nekem, hogy az enyémnek kell lenned. Én olyan türelmesen vártam, mint a magvető, amelyik tudja, hogy a magnak egy kemény földkérget kell áttörni, hogy a csira ki bujhasson, aztán kell sok-sok napsütés, míg a csira levelet, virágot hajt, csak azután érleli gyümölcsét. Én a lelkem-szivem minden tűzét neked adtam. Én ezerszer mutattam meg neked, hogy csak érted és miattad élek. Ha te még mindig azt hiszed, hogy nem vagyok érdemes rá, megyek. Akkor te nem vagy az, akinek hittelek.

— Tudod te Baba, az ember sokszor úgy van. Megnézi a színlapot, a szereplők nevét, a történet címét és elmegy a színházba. Előkészíti magát valami különös élvezetre. Elképzei a színt, a történetet, a zenét, a színészeket és készíti a lényét egy különös szép befogadására. Aztán fölmege a függöny, minden olyan egyszerű, majdnem mindennapi, közönséges. Tulságosan sokat vártunk.

Ezt akkor mondta, mikor kifelé jöttek az erdőből.

Babának a szívét akkor egészen előtört a keserűség. Ez az én büntetésem, azt gondolta. Én odaadok neki mindent és ő lebecsüli. De hát mit várt tőlem?...

— Örültségeket mondtam az imént. Fá-

radt voltam az elmémbe, még kábult, nem tudtam, mit beszélek. Ugy-e elhiszed ezt nekem?

Akkor már kiértek az erdőből, fagyalka bokrok alatt ültek. A nap szemben volt velük. Előbb egymásra néztek. Azonban az erős alkonyati világításban nagyon élesen meg tudták különböztetni egymás arcán az iménti órák örömeinek nyomait, azért inkább a messzeségbe néztek.

— Köszönöm Baba, hogy ilyen jó voltál hozzám. Nagyon jó voltál, édes és én egészen boldognak érezhetem magamat. Vannak olyan emberek, akiknek az a boldogság, ha a világ előtt pompázhatnak. Akik nagyszerűen fényes, előkelő fogatba ülnek, kiöltözködnek és úgy hurcoltatják magukat a világ között. Mosolyognak, elmélkednek, mindenütt ott vannak, ahol nagy a fény és mindenütt az első sorokban. Mikor aztán este hazatérnek, fáradtak, kimerültek, megkopotak, még annyi erejük sincs, hogy lehámozgassák magukról a ruhát, amit belepett az utcára. Ledőlnek az ágyba és olyan elhagyatottan, olyan kifosztott, szegénynek érzik magukat. Lám, a mi boldogságunk nem hivalkodó, nem lármás. Egyszerű, szerény, de sokáig tartó, lágyan melengető.

Baba tudta, hogy ez a sok szó csak arra való, hogy magának bebizonyítsa, boldog vagyok. Nem felelt semmit, hanem azt szövegeltette magában: holnap fog-e már elhagyni, vagy holnapután?

Olcsóságuk, tartósságuk és szépségük révén országhírűvé vált szegedi

első kézből, nagy választékban csakis az

Egyesült Műasztalosok Butorraktárában Szegeden,

Tisza-Lajos körút 19. szám alatt kaphatók, esetleg részletfizetésre

BUTOROK